

LIISA HÄNNIKÄINEN

*Karikki
työryhmä*

Liisa Hännikäinen

Kaikki hyvin

SAGA Egmont

Kaikki hyvin

Cover image: Shutterstock

Kirja ilmentää aikaa, jona se on kirjoitettu, ja sen sisältö voi olla osittain vanhentunutta tai kiistanalaista.

Copyright © 1995, 2021 Liisa Hännikäinen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726581874

1st ebook edition

Format: EPUB 2.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

- Katso, tuolla se on, Kaarina sanoi, pysäytti auton.

Laura tuijotti keltaista puurakennusta Tolpanmäellä, missä huurteiset, suuret puut kimaltelivat auringossa. Siinä oli kaksi kerrosta. Ikkunoita oli paljon, mutta ne olivat kapeita ja korkeita. Lunta oli runsaasti. Se oli nietostunut molemmin puolin ja hukutti puiset aitatolpat sekä auratun tien niin, että he ajoivat kuin tunnelissa. Maa vietti jyrkästi kohti järveä. Tie oli puolivälissä rinnettä: yläpuolella korkea koulu ja alempana pellot. Ladut risteilivät lumessa.

- Se on vanha rakennus, Laura sanoi ja tunsi, miten kolealta pakkaneen tuntui. Kaarina oli moittinut vaatteita. Olisi pitänyt ottaa saapikkaat, mutta kaupungissa oli vesikeli.

- Se on laitettu lämpimäksi, Kaarina puolustautui. - Ja sinun huoneesi ovat ylhäällä. Sieltä on upeat näköalat kylään.

Tie kulki alamäkeen, tuli peltoaukean jälkeen risteykseen, missä oli pieni kauppa. Ikkuna oli täynnään keltaisia mainoslappuja. Kaarina kääntyi vasemmalle, se ajoi koivukujaa pitkin valkoisen talon pihalle. Seinustalla oli rivi suksia.

- Mene pian sisälle, Kaarina sanoi. - Minä vien auton talliin, että päästään paremmin lähtemään.

Eteisessä oli viileää, mutta tuvassa tasainen lämpö. Kaarina toi villasukat. Säärissä pisteli. Laura hieroi varovasti kylmettyneitä jalkojaan, näki että ne punottivat.

- Onko täällä aina näin kova talvi?

- Kaksi viimeistä oli niin vähälumisia, että monelta paleltuivat oraat peltoon. Alkuviikosta satoi melko tavalla. Ja nyt on ollut pakkasta eilisestä lähtien.

Kaarina katsoi häneen.

- Kyllä sinun on hankittava kunnan varusteet, se sanoi.

- Sitten ei palele. Ja tähän tottuu.

Kaikkialla oli hyvin siistiä. Kukkia ei ollut, sillä ikkunalaudat puuttuivat. Keittiö oli valkoinen. Ainoat väriläiskät verhojen keltaiset kukat sekä samansävyinen vahakangas.

- Sinullahan on kaikki koneet, Laura ihmetteli.

- Minä hoidankin yksin naistentyöt, Kaarina selitti. - Lauri ei ole nuukaillut hankkiessaan apuvälineitä.

- Ja kaksi pakastinta.

- On kolmaskin, mutta kaikkia tarvitaan, Kaarina sanoi ja kaatoi vettä kahvinkeittimeen. - Meillä on lihakarjaa. Ja Lauri käy ahkerasti metsällä sekä kalassa, joten pakastettavaa kertyy. Teurastusajasta puhumattakaan.

- Täytyykö sinun tappaa eläimiä?

- Ei se niin kauheaa ole kuin kuvittelet, Kaarina tokaisi ja katsoi häneen. - Joka kerta pitää olla verta vispaamassa. Kai sinäkin lettuja syöt?

- En minä vaan voisi.

- Mutta syöt kuitenkin lihaa, toinen hymähti. - Jos aikoo syödä, niin pitää teurastaa. Nopeasti se käy.

Eteisessä kolisi. Kaarina alkoi kattaa pöytää, sulki paistouunin pois päältä. Lauri tuli tervehtimään. Riskinoloinen ja isoääninen mies, joka kyseli pojilta tarkkaan hiihtolenkistä. Laura ei oikein käsittänyt mielenkiintoa.

- Pojat hiihtää kilpaa, Kaarina selitti, kun he söivät. - Matias on piiritasolla, mutta Olavi vasta alottelee. Lauri niitä valmentaa. On itsekin entinen kilpaurheilija.

Pojat hävisivät ruoan jälkeen huoneeseensa. Lauri lähti myös. Se ei paljon muusta puhunut kuin hiihtämisestä. Lauralla oli tunne, ettei se välittänyt. Kaikki puhuivat kovalla äänellä. Oli helpotus olla kahdestaan Kaarinan kanssa.

- Lauri on huonokuuloinen, se sanoi, kun istui. - Oikeastaan vain toinen korva. Se harrasti ennen

ampumistakin, mutta käy nyt vain metsällä. Miehillä on hirviporukkansa. Syksyllä pidetään Neulamäessä peijaiset.

- Teillä on kaksi autoa.

- Milläs minä kulkisin, Kaarina totesi, - jos Lauri ainoan veisi. Ei täällä ole paljon linja-autoliikennettä. Asioita pitää hoitaa liikekeskuksissa, eikä ne ole kävelymatkan päässä.

Se katsoi häneen.

- Kuule Laura, Kaarina sanoi. - En tiedä, miten lähellä sinä asut postia, pankkia tai isoja kauppaliikkeitä, mutta täällä ei auto ole ylellisyyttä. Se on välttämättömyys.

- Minulla ei ole autoa.

- On täällä kunnan järjestämä kylätaksikin, Kaarina selitti. - Neulamäen Harri ajaa sitä vuoroviikoin erään toisen kuskin kanssa. Ei tarvitse pussissa sentään asua.

Se kaatoi kahvia.

- Joko alkaa kaduttaa, Kaarina sanoi. - Katso nyt ensin koulua. Puhutaan enemmän sitten, jos siltä tuntuu. Minä kyllä kerroin sinusta johtokunnalle.

Laura ei puhunut mitään, kun he ajoivat koululle. Innostus oli kadonnut. Kaarina oli kirjoittanut houkuttelevasti, se oli loihtinut oikean maalaisidyllin, mutta nyt Lauran pitäisi olla koko talvi pienessä kyläpahasessa. Asua ikivanhassa puukoulussa. Ja koko ajan oli kova pakkanen. Se tuntui jähmettävän kaiken hyisellä otteellaan niin, että Laura oli yhtä kylmä ulkoa ja sisältä.

- Koulutalo on lähes satavuotias, Kaarina selitti, kun he nousivat pihaan. Lumi oli aurattu sen laidoille korkeiksi valleiksi. Alakerran ikkunoissa oli vaaleat, paksut verhot, joitten välissä näkyi suuria viherkasveja. Ketään ei ollut kotona.

- Alhaalla asuvat Vankalat, Kaarina kertoi, kun he nousivat koulun portaita. - Rouva laittaa ruoan ja siivoaa. Mies tekee talonmiehen töitä milloin ehtii. Neulamäen Harri hoitaa auraukset ja tuuraa, missä tarvitaan.

Kaarina aukaisi oven, jonka takana olivat suorat portaat yläkertaan. Ne olivat jyrkät. Ikkuna häikäisi ylimmillä portailla niin, ettei nähnyt eteensä. Isosta eteisestä pääsi koulun keittiöön sekä luokkaan. Viimeinen ovi vei opettajan huoneistoon, jonka pienessä eteisessä Kaarina sytytti valot.

- Tuossa on vessa ja suihkukoppi, se esitteli. - Kaikki on aivan uutta. Kukaan ei ole niitä käyttänyt.

- Etkö sinä ole asunut täällä?

- Ennen naimisiinmenoani, Kaarina selitti, - mutta silloin ei ollut näin hienoa.

He menivät kamariin, jonka ruusukukkaiset tapetit saivat Lauran henkäisemään. Hän tiesi jo millaiset verhojen tulisi olla. Tilaa ei tosin ollut paljon, mutta kaikki oli puhdasta ja valoisaa.

- Vieläkös sinä pidät vaaleanpunaisesta, Kaarina kysyi.

- Se on hyvä väri, Laura puolustautui. - Tämä on aivan minun makuuni.

Kaarina hymyili.

- Vanha hella jätettiin, se selitti, kun he tulivat pieneen keittiöön. - Se vie kyllä tilaa.

- Se on ihana, Laura huudahti. - Kyllä se tähän sopii.

Kaarina katsoi häneen. Se ei ollut kysynyt mitään.

Laura oli helpottunut. Ei ollut mukava selittää, kun ei itsekään tiennyt, mikä olisi parasta.

Ikkunasta näkyi Vankaloitten eteisen katto, sillä se oli juuri alapuolella. Kallio kohosi jyrkkäreunaisena vieressä. Sen laelle vei polku. Kauempana oli punainen sauna. Polku jatkui koivikkoon, sen takana seisovan keltaisen talon pihaan.

- Aino asuu tuolla, Kaarina selitti. - Hän on eläkkeellä oleva sairaanhoitaja. Tapaatte varmaan, sillä hän hakee kahviveden koulun kaivosta.

Kaarina avasi keittolan oven, muttei mennyt sisälle.

- Tästä pääsee luokkaan, Kaarina selitti, - mutta sitä kautta viedään vain ruoat. Mennään tuosta toisesta ovesta.

Eteinen oli iso. Toisessa päässä olivat kangaspuut, pitkä pöytä sekä ompelukone. Naulakoitten luona olevasta ikkunasta näkyi sisäpihalle.

- Tuolla on puuliiteri, varastotilat ja ulkokuoneet.

- Eikö lapsilla ole sisävessaa, Laura ihmetteli.

- Alakerrassa, Kaarina selitti. - Täällä ne on käyttäneet opettajan vessaa, ettei portaissa tule turhaa juoksua.

- Minä aion pitää sen itselläni.

- Sinähän sen päätät, Kaarina totesi. - Sanot vaan siitä Jussille.

Se tuli hänen viereensä ikkunaan.

- Tuossa oli ennen navetta, Kaarina selitti, — sillä opettajat pitivät karjaa. Sota-aikana sairaanhoitajan sika oli myös siinä. Kunnanasunnossa ei ollut eläinsuojaa.

Laura ajatteli vessaa. Kaarina oli väittänyt kaiken olevan uutta. Hän ei käsittänyt sen valehtelemista. Tottakai asialla oli merkityksensä. Laurahan pitäisi vessassa omia tavaroitaan, eikä hän halunnut lasten niitä sorkkivan. Ne olivat uteliaita, eivät tienneet hänestä mitään.

Luokkahuone oli iso. Ikkunasta näkyi rauhallinen kylämaisema: metsän takana kohoava kirkontorni, pellot lumipeittojensa alla, talojen taivaalle nousevat savut.

- Miltäs näyttää, Kaarina kysyi.

- Pääasia on, että saan opettaa.

Alakerran luokassa oli piano. Laura jäi silmäilemään opettajan pöydälle kasattuja nuottikirjoja. Sovituksia

mieskuoroille. Kaarina napsautti pianon kannen kiinni niin, että paukahti.

- Sinulla on kolme ensimmäistä luokkaa, se selitti. - Jussi hoitaa loput. Lapset tuodaan naapurikylistä takseilla. Isommat käyvät kymmenen kilometrin päässä yläastetta. Täälläkin lopetettiin rajusti kouluja, mutta tämä saatiin pitää.

Lauran teki mieli kysellä. Kaarinan ilme oli kuitenkin muuttunut happameksi eikä hän tiennyt syytä. Se katseli ympärilleen luokassa. Ei kertonut mitään Jussista vaikka siitä tulisi Lauran työtoveri.

- Millainen se on, Laura kysyi lopulta.
- Musiikkimiehiä. Kyllä sinä toimeen tulet.

- Minulle voit puhua, Kaarina sanoi, kun he istuivat kamarissa. Televisio huusi seinän takana. Kaarina oli sulkenut oven, mutta silti kuului.

- On minulla ollut lyhytaikaisia sijaisuuksia, Laura sanoi. - Kouluni lakkautettiin eikä kaikille riittänyt työtä. Olen yrittänyt vähän opiskella, mutten oikein jaksa. On ollut kaikenlaista.

Kaarina antoi keinun heilahtaa taaksepäin.

- Eila kertoi, se sanoi. - En muuten olisi tarjonnut sijaisuutta, kuvittelin sinun olevan työssä. Kirjoittaminen on jäänyt vähän kummaltakin.

- Mitä se Eilalle kuuluu.

- Hyvä että kertoi, Kaarina puolustautui.

- Hyvä sen on puhua, kun vetää miehensä kanssa isoa palkkaa, Laura tuhahti. - Taisi oikein nauttia kertoessaan.

- Ei kai.

- Ja minulle ruikutti miten suuret luokat opettajilla nykyään on, Laura jatkoi. - Sanoi napsivansa pillereitä, kun on niin loppuunpalanut.

- Moni opettaja on iltaisin niin uuvuksissa, Kaarina totesi, - ettei omalle perheelle enää jää voimia. Koulussa säästetään kaikessa. Osa lapsista häiriköi voimakkaasti. Hiljaisemmille ei jää riittävästi aikaa. Sinä sentään olet saanut levätä.

Teki mieli sanoa pahasti. Lopettaa kohtelias teeskentely ja haistattaa koko maailmalle, muttei Kaarina olisi käsittänyt. Se oli voinut pitää paikkansa. Opettajana sekä vaimona. Eikä sen tarvinnut tapella pankkien kanssa, kun oli maata ja metsää.

- Mitäs Niklas?

- Mitäs se, Laura sanoi, yritti hillitä itseään. - Ei tämä sille kuulu.

Kaarina katsoi pitkään, ei sanonut mitään. Lauraa hävetti. Ei hänen olisi tarvinnut tiuskia, muttei hän voinut

muutakaan. Joskus hän puhuisi. Nyt ei asiasta olisi selvinnyt kynelehtimättä.

- Huomenna tavataan johtokunnan jäseniä, Kaarina sanoi tasaisella äänellä. Laura rentoutui. - Varsinkin Salminen, joka asuu tässä lähellä, on kiinnostunut. Se on nuuka ja tarkka mies. Mutta sinä teet vaikutuksen. Jos et muuten, niin pitkällä vaalealla tukallasi.

Se aukaisi seinäkaapin, kaatoi laseihin juotavaa.

- Lauri antoi mesimarjalikööriä joululahjaksi, Kaarina selitti. - Siinä on niin kesän maku.

Lasit olivat kristallia. Juoma hehkui lämpimämpunaisena lampun valossa, mutta Laura tunsi vihaavansa. Kaarinalla oli kaikki hyvin. Pojat terveitä, mies istuskeli iltaa kotona. Toisilla oli enemmän onnea kun ne pystyivät edes käsittämään. Kaarinasta ei olisi apua hänen murheisiinsa. Sillä oli kaikkea enemmän kuin Laura jaksoi sietää.

- Onko sinulla hyvät appivanhemmat?

- Ne asuu Laurin veljen luona, toisella puolen pitäjää, Kaarina sanoi, tuijotti lasiinsa. - Matilla on pienet lapset. Anoppi jaksaa vielä hoitaa. Matti rakennutti vanhemmilleen lisäsiiven taloon, joten niillä on hyvät huoneet. Jokainen saa elää omaa elämäänsä.

Laura lähti aikaisin nukkumaan. Oli helpompi olla yksin kamarissa kuin Kaarinan tutkivien silmien alla. Hän ei tiennyt, mitä se oli saanut Eilalta selville. Ainakin rahahuolet. Varmaan oli puhuttu myös Niklaksesta ja heidän avioliitostaan. Eilan mies oli ruotsinkielinen kuten hänenkin appivanhempansa. Juttua oli varmaan ruodittu kaupungilla.

Ikkunaverhot olivat auki. Pimeä metsä tuijotti peltojen takana ja nurkissa rapsahteli. Talo oli hiljentynyt, sillä aamulla noustiin aikaisin.

Kaarina ei pitänyt appivanhemmistaan, Laura ajatteli ojentuessaan vuoteeseen. Ne olivat pojan puolella. Niklaskin oli saanut kaiken anteeksi, sillä aina löytyi selitys. Se ei ikinä tunnustaisi hävinneensä vaan keplottelisi eteenpäin. Toisten kustannuksella tai ylitse, jos muu ei auttanut.

Niklas oli pettänyt Lauraa kaiken aikaa. Appivanhemmat puhuivat ylitöistä, muttei Laura uskonut. Sinisilmäisyyden aika oli ohitse.

Laura sammutti lampun. Pimeys ympäröi hänet ja vain ikkunan vaaleampi neliö erottui vastakkaiselta seinältä.

Valitan, oli lääkäri sanonut Lauralle. Siinä kaikki. Niklas oli seissyt puhumattomana, mutta tullut hänen luokseen. He välittivät silloin toisistaan. Kaikki varmaan järjestyisi. Sitten myöhemmin, appivanhemmat sanoivat, kun Laura oli toipunut. Utta kertaa ei enää tullut.

Laura olisi mielestään sopinut äidiksi. Aivan yhtä hyvin kuin Kaarina tai joku muu. Lapsia ja rauhallisia koti-iltoja. Tyyntä onnea, paikkaa elämässä. Kaarina oli sen kaiken saanut.

Niklaksen mielestä ei kannattanut surra. Lasta ei ollut vielä olemassa, se sanoi. Vain pieni alku. Sellainen ei ollut edes ihminen. Laura suri suotta. Elämässä ei saanut pysähtyä yhteen pikkuasiaan vaan jatkaa eteenpäin. Lauran oli ryhdistäydyttävä.

Niklas ei halunnut edes puhua tutkimuksista. Hänhän oli terve mies, oli aina ollut kuten appivanhemmat todistivat. Vika oli tietysti Laurassa. Tämän elimistö ei halunnut lasta. Tosiasia piti hyväksyä, Niklas sanoi. Oli turha surra olematonta.

Ja niin hän vaikenä. Joskus Laura kuvitteli kävelevänsä kadulla lapsensa kanssa. Katseli vastaantulevia perheitä. Niklakselle Laura ei puhunut asiasta, sillä mies oli sen unohtanut. Se ei pysähtynyt pitkäksi aikaa mihinkään.

Sanoi sellaista vain asioitten vatvomiseksi, mikä oli turhaa ja typerää.

Laura kääntyi vuoteessa. Oli liian hiljaista eikä hän saanut nukutuksi. Ikkuna näytti pelottavalta. Se oli kuin silmä, joka seurasi hänen liikkeitään ja ajatuksiaan.

Aamulla Laura heräsi radion ääneen. Ulkona oli pimeää, mutta talossa liikuttiin. Hän makasi peitteen alla uupuneena. Hän ei tiennyt, mitä sanoisi johtokunnalle. Kaupungissa olisi masentavaa jatkaa työttömyyttä. Istua omakotitalossa appivanhempien silmien alla, mutta täälläkin oli vaikeutensa. Tolpanmäen koulu seiso keskellä kylää. Hän näkyisi ja kuuluisi, mutta olisi silti yksinäinen.

- Salminen jo soittelikin, Kaarina sanoi, kun Laura tuli keittiöön. - Lähdetään heti, kun olen selvinnyt aamutöistä.

Salminen asui yksin isoa taloan. Se oli odottanut heitä ja kattanut kahvipöydän kamariin, missä oli viileää ja suuret ruukkukasvit korkeissa telineissään. Muitakin johtokunnan jäseniä oli paikalla. He juttelivat kahviteltaessa. Kyselivät ja kertoivat entisestä opettajasta, joka asui koulun lähellä.

Sianhaju tunki kaikkialle. Salminenkin lemusi vaikka oli puhtaannäköisissä vaatteissa. Kaarina ei näyttänyt sitä huomaavan.

- Tuo on Neulamäen Osmo, Kaarina supatteli, kun mies lähti. - Sen veli hoitaa usein koululla talonmiehen tehtäviä. Ja tuo isoääninen on Viitala. Senkin tyttö tulee sinun luokallesi.

Salminen tuli saattamaan pihalle. Se olisi mielellään näyttänyt sikalaa sekä tallia, mutta Kaarina kiirehti lähtöä. Laura oli helpottunut. Tietysti olisi ollut pakko mennä, sillä sellaisesta saattoi riippua työpaikka, mutta onneksi Kaarina ymmärsi.

Se näytti tyytyväiseltä. Laura oli miellyttänyt johtokuntaa ja hän sai olla varma myönteisestä päätöksestä.

- Salminen on poikamies, Kaarina selitti, kun ajoi Lauran rautatieasemalle. - Emännöitsijä kuoli toissa vuonna. Se oli lähisukulainen, äidin naimaton sisko.

Kaarina pysäytti aseman taakse.

- Iske kiinni Salminen, se nauroi. - Näytti olevan innostunut. Eikä se mikään tyhmä mies ole. Ja talo on hyvä.

- Minun puolestani saa olla.

Kaarina ei jatkanut. Se nosti Lauran laukun ja lähti kävelemään asemalaiturille. Jalkoja paleli. Viima tunki takin alle niin, että hän luuli jäätyvänsä. Kaarina pysähtyi laihan miehen viereen, esitteli Lauran.

- Harri Neulamäki, tämä sanoi, puristi kättä.

- Kaupunkiinko olet menossa, Kaarina kyseli.

- Äiti ja mummu tulevat Helsingistä, Neulamäki selitti.

- Ne oli Eljaksen luona kyläilemässä. Mummu halusi ajaa junalla.

Se nauroi, kireä ilme sulii ja silmät vilkaisivat Lauraan. Mies oli aivan erilainen hymyillessään. Muuten näytti kovalta ja totiselta. Kaarinan suu kävi koko ajan. Lauraa ärsytti, että se jäisi selostamaan miehelle asioita.

Juna tulla jyrysi. Ilmavirta nosti lunta niin, että peltoaukeamilla pölisi. Kovääninen rasahti.

Neulamäki nosti Lauran laukun ylös.

- Hyvää matkaa, mies sanoi, jäi odottamaan toista junaa. Kaarina vilkutti kovasti asemalaiturilla. Se oli jollakin tavalla rennompi kuin kotonaan.

Laura nukahti junassa. Vaunu oli lämmin ja kiskojen tasainen ääni uuvutti niin, ettei hän herännyt kuin kaupungissa. Silloinkin ehti vain siepata takin ja laukun.

Hyvä ettei hän jäänyt nukkumaan. Laura olisi menettänyt viimeisen junan.

Ulkovalo ei palanut, kun Laura aukaisi kotiportin. Tuuli työnsi tihkusadetta mereltä. Kaikkialla oli pelkkää kuraa ja kosteutta.

Appivanhemmat olivat taas käyneet. Laura huomasi sen heti. Eivätkä enää viitsineet peittää jälkiään. Kaapinovi oli auki, likaiset astiat tiskipöydällä. Olivat varmaan penkoneet postiakin. Onneksi hänellä oli Kaarinan kirje laukussaan.

Niklas ei ollut lähettänyt edes postikorttia. Heidän välinsä olivat pahasti tulehtuneet.

- Menikö Inka mukaan, Laura kysyi, kun anoppi ilmestyi aamulla tarkistamaan. - Lopetetaan tämä teeskentely.

- Älä sinä aina kaikkea kuvittele, anoppi kiihtyi. - Niklas on hankkimassa uutta kotia. Ei sen ollut helppoa lähteä niin kauas työhön.

- Kyllä se sopeutuu.

- Kai pojan jossain pitää olla, anoppi sanoi, vilkaisi appeen, joka tuli keittiönovesta. Se kulki aina muijansa mukana.

- Ja on sillä normaalit miehen tarpeet, appi tokaisi.

Laura otti takkinsa. Hän oli tehnyt päätöksensä.

Vaikka koko talvi yksinäisellä koululla, mutta tänne hän ei jäisi. Eikä hän antaisi niille edes osoitettaan.

- Hulluko sinä olet, äiti kiljahti, kun Laura kertoi päätöksestään. - Lähteä nyt sinne saakka. On niitä paikkoja lähempänäkin, jos vaan on halua. Ja mitä Niklas sanoo?

- Ei se sille kuulu.

- Milloin me edes nähdään, äiti nyyhkäisi. - Ainoa tytär menee toiselle puolen Suomea.

- Ei ole nähty nytkään, isä tokaisi. - Ei vaikka samassa kaupungissa asutaan.

- Minä olen jo luvannut, Laura sanoi ja lähti. Hän kuvitteli, että saisi pakata yksin tavaransa. Anoppi oli kuitenkin talossa. Se istui keittiönjakkaralla kuin kupukyyhkynen. Yläosa levisi pulleana ohuitten jalkojen yläpuolella. Koko ajan anoppi puhui. Laura osasi kaiken jo ulkoa, sillä Niklaksen lähtö oli saanut siihen lisää puhtia.

- Mihin sinä olet laittanut Niklasen verhot?

- Mitkä, Laura sanoi mitään ajattelematta.

- Ne missä on laivojen pohjapiirroksia, anoppi selitti. - Siniset verhot punaisin kuvioin.

- Kai ne on pesussa.

- Älä vaan hävitä, kun isä toi ne Niklakselle Tanskasta, anoppi selitti. - Poika niin pitää niistä.

Laura ei vastannut. Hän ei muistanut minne verhot olivat muutossa joutuneet. Saivat olla. Ei hän niitä tarvinnut, sillä Tolpanmäelle ostettaisiin uudet. Anoppi sai pitää vanhat. Ottakoot koko talon, kun muutenkin joutuivat poikansa veloista huolehtimaan. Niklas ei hoitanut mitään. Se puhui kyllä kauniisti, mutta siihen kaikki jäi.

Kun anoppi oli lähtenyt, alkoi Laura pakata tavaroitaan. Ei mitään Niklaksen omaa. Hän veisi vain sen, minkä oli itse ostanut.

Laura oli keittiössä, kun ovikello soi.

- Olemme tässä keskustelleet, hyvinpukeutunut nainen aloitti, - miksi nykyaikana on niin paljon avioeroja. Oletteko koskaan miettinyt? Miten aviopuolisot voisivat parantaa keskinäisiä suhteitaan?

Laura tuijotti molempia naisia. Kylmää ilmaa virtasi eteiseen. Naapuripihalla oli muuttoauto.

- Maksaako se?

- Toivon että todella tutustutte siihen, nainen sanoi lehteä ojentaessaan.

- Jos kiinnostaa, toinen sanoi, - niin voisimme tulla keskustelemaan siitä, mitä Raamatussa tästä asiasta sanotaan.

- Kiitos, ei nyt, Laura sanoi.

- Ehkä toisen kerran?

- En minä tiedä, Laura sanoi, sulki oven.

Keittiössä hän katsoi lehteä. Kannessa mies ja nainen hymyilivät toisilleen. Taustalla oli kaunis rakennus, jonka pihalla lapset leikkivät. Laura heitti lehden pöydälle.

Hän otti takin ja meni lakaisemaan portaita. Ilma oli viilennyt, jokunen lumihöyryvä lensi tuulessa. Oli pakko hakea käsineet ja hattu. Laura ei ollut syönyt koko päivänä mitään, sillä pelkkä ruoan ajatteleminen kuvotti. Hänestä oli tuntunut siltä jo pitkän aikaa.

Laura tuijotti naapurin puolelle.

Ne kuljettivat pois Helmin tavaroita. Laura heitti luutansa ja meni katsomaan, sillä hän ei ollut nähnyt naista joulun jälkeen.

- Mikä Helmillä on, Laura kysyi naapurilta.

- Vietiin vanhustentaloon, mies selitti. - Jo kauan sitten olisi pitänyt toimittaa.

- Mikä sille tuli?

- Minä vaan tiedä, mies tuhahti. - Ovi piti murtaa, kun ei pariin päivään nähty. Me oltiin akan kanssa matkoilla. Naapurit meni hälyttämään poliisit. Pyrkivät meitä

syyttämään. Ei tässä mitään ole voinut. Sanoin sen sosiaali-ihmisellekin. Ei olla omaisia eikä toista voi väkisin viedä, jos se ei halua.

Laura ei sanonut mitään.

- Poikansakin tuli rähisemään, mies sanoi, vilkaisi Lauraan. - Olisitte käyneet katsomassa, kun kaveerasitte. Ehkä se teille olisi aukaissut oven.

- Kävin minä aattoamuna, Laura sanoi. - Ihan oli pimeänä koko asunto. Kukaan ei vastannut koputuksiin. Luulin että Helmi lähti poikansa luokse.

- Mitä se. Huonoissa väleissä olivat.

- Minulle hän kiitti poikaansa.

- Semmoista puhetta, mies kielsi. - Aikamoinen poika kun äitinsä jätti heitteille. Tämä maksoi eläkkeestään velkoja. Semmoista se nykyään on. Ei pitäisi ryhtyä takaajaksi kenellekään. Ei edes lähisukulaisille.

Laura meni takaisin, jatkoi pakkaamista.

Hän muisti syyspäivän, jolloin oli tutustunut Helmiin. Tämä kulki katua kotiinsa. Laura oli lakaissut lehtiä. He jäivät puhelemaan. Myöhemmin Helmi kävi muutaman kerran kylässä. Se puhui kukistaan, joita sillä oli ennen ikkunalaudat täynnä. Naisella oli hyvä huumorintaju. Se kertoi asioita muttei valittanut. Helmi kuittasi juttunsa naurulla. Silti Laura oli erottavinaan katkeruuden.

Laura meni yläkertaan, istui Niklaksen työpöydän ääreen. Ikkunasta näkyi pimenevä ilta, lumi rapisi lasia vasten. Niklaksen puuvillapaita oli tuolilla. Siinä tuntui yhä partaveden tuoksu ja Laura sulki silmänsä. Tuntui että mies oli lähellä. Hän viskasi paidan sohvalle. Koti oli jäänyt taakse, kaikki muukin oli hajonnut.

Laura muisti joulun. Hän oli heittäytynyt hankalaksi vaikka anoppi lupasi laittaa ruoat. Laura ei halunnut osallistua aaton rituaaleihin. Ne syyttivät häntä joulun pilaamisesta ja sanoivat, että hänen tuli olla kiitollinen.

Oli terveyttä, katto pään päällä ja syötävää. Mitä hän vielä halusi? Anoppi oli väittänyt Lauraa lapselliseksi. Poikansa takia se menisi vaikka umpisolmuun. Se oli äidin rakkautta, josta Laura ei tiennyt mitään.

Jouluateria oli ollut kaikista kauhein. Anoppi touhusi ruokiensa kanssa, mutta Laura ei jaksanut. Niklas ja appi vitsailivat. Niillä oli sellainen tapa. Kynttilät savuttivat ja hyasintit haisivat, mutta ruoka takertui Lauran kurkkuun.

Hän sammutti lampun, meni alakertaan. Keittiön ikkuna oli jäänyt auki. Huone oli kylmä ja dieselinkatku tunki sisälle ratapihalta. Pitkät syyspäivät tulivat hänen mieleensä. Laura oli valittanut metelistä ja hajuista, mutta Niklas nauroi. Se ei siitä kärsinyt. Laura tunsu tukehtuvansa, sillä katku levisi kaikkialle huoneisiin. Niklas oli paljon poissa. Laura oli lakannut kyselemästä ja appivanhemmat kuvittelivat, että kaikki oli taas hyvin. Hän käveli huoneesta toiseen. Oli vaikea unohtaa kotia, jonka hän oli suunnitellut ja laittanut. Tämä ei ollut koti.

Se oli lähellä merta, talon ylimmässä kerroksessa ja sieltä erottuivat sataman nostokurjet. Parvekkeelta näki vaahterat. Hän katseli miten ne puhkesivat kukkaan, kasvattivat tummat lehtensä ja loimusivat punaisina ja keltaisina syksyllä.

Täällä ei ole mitään, Laura ajatteli.

Tympääntyneenä Laura katseli keittiönkaappeja, jotka appi oli hätäisesti sutinut marjapuuron värisiksi. Huone ei vaikuttaisi kylmältä. Se näyttäisi puhtaammalta, anoppi sanoi.

Laura tempasi komerosta laatikon, alkoi pakata astioita. Hän kietoi narsissikupit puhtaisiin pyyheliinoihin. Ne hän ainakin veisi, sillä kalustosta oli tarpeeksi riideltä. Anopin ystävätär sattui samaan aikaan tavarataloon. Se näki kuinka Laura osti kupit luottokortilla, kertoi heti tietonsa. Anoppi ryntäsi

katsomaan. Se vaati Lauralta, että tämä avaisi kaappien ovet. Kaikki paljastui: ruokakalusto, jäätelökone, espressokeitin.

Anoppi oli pauhannut holtittomasta rahankäytöstä. Niklaksen palkka hupeni maksuihin, Lauralle sanottiin. Piti olla säästäväinen.

Laura ei vielä silloin tajunnut, miten vaikea heidän tilanteensa oli. Hän oli riidellyt, syyttänyt Niklasta, jolloin mies jäi työpaikalleen yöksi. Asiat vyöryivät eteenpäin. Niitä ei mikään enää voinut pysäyttää. Mies teki parhaansa. Lopulta koti myytiin, hankittiin tilalle halpa asunto, missä kumpikaan heistä ei viihtynyt.

Laura sulki pahvilaatikon. Narsissikupit olivat kauniit. Sanoi anoppi mitä hyvänsä. Eivätkä edes huonoa posliinia vaikka se niin väitti. Ja mitä sitten, Laura piti kupeistaan.